

FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND
Postboks 113
4792 Lillesand

Oslo, 7. mai 2025

Deres ref.:
Morten Salvesen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/787
2025.0051.miljodir

Saksbehandler:
Edvarda Wevling Matre

Rapport etter tilsyn 25. mars - 28. mars 2025

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND (Fiven) (virksomhetsnummer: 873147172).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har hatt ulovlig utslipp av PAH til vann fra diffuse kilder
- Avvik 2: Fiven kan ikke vise at støvmålinger fra raffineringanlegget er representative for virksomhetens utslipp
- Avvik 3: Etterdriften av deponi Skorrobekken 2 er mangelfull
- Avvik 4: Virksomhetens internkontroll har enkelte mangler
- Avvik 5: Virksomheten mangler et kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret
- Avvik 6: Fiven har gjennomført et mindre graveprosjekt uten å søke Miljødirektoratet om tillatelse

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ser alvorlig på avvik 1.

FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 18. juni 2025.

Dere må betale gebyr

FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND må betale et gebyr på 207 900 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Edvarda Wevling Matre. Merk svaret med saksnummer 2025/787 og tilsynsnummer 2025.0051.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har hatt ulovlig utslipp av PAH til vann fra diffuse kilder

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand, kap. 2.1 Utslippsbegrensninger

Beskrivelse av krav

Utslipp av prioriterte miljøgifter, oversikt gitt i tillatelsens Vedlegg 1, er kun tillatt dersom det fremgår i kap. 3 Utslipp til vann.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Utslipp av prioriterte miljøgifter, som PAH, krever tillatelse fra Miljødirektoratet. Gjennom tilsynet kom det frem at Fiven har hatt utslipp av PAH til vann uten å ha tillatelse til det siden 2019. Rapporten "Miljøteknisk rapport ang. diffuse utslipp til vann ved Fiven Lillesand" (rapport 20374185, datert 13.10.2021) beskriver partikkelbundet PAH fra ovnshuset som den største kilden til utslippet. Virksomheten opplyser at de ikke har gjennomført videre kartlegging av sitt PAH-utslipp eller søkt om tillatelse ettersom de er i en omstillingsfase og ovnshuset ikke er i drift. Påvisning av PAH fra diffuse kilder i 2023, mens ovnshuset stod, indikerer at PAH kan komme fra andre kilder enn ovnshus.

Under tilsynet ble det lagt frem analyseresultater for grunnvannsbrønner, overvann og prosessvann som har gått gjennom utjevningsbassenget. Virksomhetens måleprogram sier at grunnvann skal overvåkes to ganger per år (april og oktober). For 2024 ble det kun tatt prøver av grunnvann i november. PAH ble detektert i 5 av 7 grunnvannsbrønner. Grunnvannsbrønn 4 brukes til å beregne utlekking til resipient, basert på anbefaling fra ekstern konsulent. Virksomheten oppgir at det ikke skal ha blitt detektert PAH i denne brønnen de siste fire årene. For overvann blir det tatt fire prøver per år, to i hovedutløp og to i DPF-utløp. I 2024 var 3 av 4 prøver positive for PAH.

For prosessvann som slippes på Lillesand kommune sitt rensesanlegg, blir det tatt prøver hver måned. For 2024 var disse vannprøvene positive for PAH i 3 av 12 måneder. Alle analyseresultatene var under eller lik 0.035 µg/L. Det ble også detektert PAH i prosessvannet i januar 2025.

Virksomheten har gjennomført en intern granskning for å avdekke hvorfor PAH forekommer i prosessvannet. Forholdene er avviksbehandlet og tiltak er iverksatt.

Det har ikke blitt iverksatt tilstrekkelige tiltak for å fjerne utslippene av PAH fra diffuse kilder til grunnvann og overvann. Forholdene er heller ikke avviksbehandlet.

I tilbakemeldingen på egenrapporten fra 2023 ble det påpekt at dersom virksomheten har behov for å endre vilkår i tillatelsen, må de søke Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet anser avviket som alvorlig.

Avvik 2: Fiven kan ikke vise at støvmålinger fra raffineringssanlegget er representative for virksomhetens utslipp

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand, kap. 11.2 Utslippskontroll og 4.1.1 Utslipp fra punktkilder

Beskrivelse av krav

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning. Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal blant annet omfatte utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i tabell 4.1. For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Fiven har 50 utslippspunkter til luft fra raffineringssanlegget. Disse er delt inn i store, med en kapasitet på mer enn 15 000 m³/t, og små som har en kapasitet under 15 000 m³/t.

Det er mulig å måle på 17 av disse punktene, inkludert alle store, mens de øvrige blir estimert.

Hvert år gjennomføres det tre konsesjonsmålinger (mars, juni og oktober) av et tredjepartsfirma. Hver av de tre målingene omfatter tre ulike punkter slik at det måles utslipp fra ni punkter hvert år. Hver enkelt måling gjennomføres i et totimers intervall. I gjennomsnitt vil det gå to år mellom hver gang et gitt punkt måles. Under tilsynet oppgav virksomheten at de største utslippspunktene skal måles hvert år, men dette er ikke beskrevet i måleprogrammet. Det største filteret, filter 1 (støvfilter knuseri – Feed) ble ikke målt i 2024.

Vi vurderer at den valgte frekvensen er for lav da måleprogrammet ikke inneholder en beskrivelse eller forklaring på at den valgte prøvetakingsfrekvensen sikrer representative prøver, slik det er stilt krav om i tillatelsen.

I 2024 gjennomførte Nemko Norlab en tredjepartsvurdering av måleprogrammene ved Lillesand og Eydehavn. Vi kan ikke se at denne vurderingen konkluderer med at målefrekvensen fra raffineringen i Lillesand er tilfredsstillende.

I tillegg til konsesjonsmålingene gjennomfører virksomheten hver uke en intern kontrollmåling med digitalt måleinstrument (pdr1500) av støv fra de 17 tilgjengelige avsugsfiltrene. Resultatene registreres i et eget excel-ark, men har så langt ikke blitt brukt til å vurdere f.eks. stabiliteten i målingene.

Avvik 3: Etterdriften av deponi Skorrobekken 2 er mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand, kap. 10.2 Overvåking og kontroll i etterdriftsfasen og 11.4 Program for utslippskontroll
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5-7

Beskrivelse av krav

Setningsmålinger

Iht. tillatelsen skal det foreligge rutine(r) som sikrer at avrenningsforholdene er tilfredsstillende og at evt. skader på topptettingen utbedres. Det skal gjennomføres setningskontroll i 2019, 2021, 2023 og deretter hvert 5. år.

[Veileder til deponiforskriften](#) beskriver at de geotekniske undersøkelsene av deponiområdet skal dokumentere at grunnforholdene er av en slik kvalitet at setninger eller brudd på bæreevnen ikke kan skade systemet for oppsamling av sigevann eller føre til utglidninger i deponiet.

Måleprogram

Iht. tillatelsen skal frekvens for ettersyn, vedlikehold og utbedringer av deponioverflaten beskrives i overvåkingsprogrammet for deponiet.

Virksomheten skal ha et program for utslippskontroll som inngår i den dokumenterte internkontrollen. Programmet for utslippskontroll skal blant annet inneholde:

- En beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømmåling- prøvetaking-analyse-beregning) for hver strøm og komponent
- en begrunnelse for valg av prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Setningsmålinger

Virksomheten gjennomfører befaring på deponiet en gang i året. Små trær og vekster blir fjernet, og topptettingen blir sjekket for hull og nedsenkninger. Dersom det er skader eller hull i topp-

tettingen blir dette utbedret. Det foreligger rapporter fra befaringene i 2019, 2020, 2022, 2023 og 2024.

Rapportene inneholder riktignok ikke informasjon som viser at det er gjennomført setningskontroll av deponiet i 2019, 2021 eller 2023. Det foreligger heller ikke en plan for gjennomføring av setningskontroll de kommende årene.

Under tilsynet informerte virksomheten om at de anser det som tilstrekkelig å gjøre en visuell kontroll av deponiet i sammenheng med de årlige befaringene. Miljødirektoratet vurderer at en visuell kontroll under de årlige befaringene ikke er tilstrekkelig dokumentasjon på at setninger eller brudd på bæreevnen ikke forekommer. Slike setninger kan føre til brudd på det tettende topplaget (bentonitt). Dette vil i sin tur føre til økt vanninntrenging i deponiet, og økt utvasking av tungmetaller og andre uønskede stoffer fra deponiet.

Måleprogram

Kapittel 10.2 i virksomhetens måleprogram omhandler etterdriften av deponiet.

Måleprogrammet beskriver frekvensen for prøvetaking av sigevann og overvann samt hvilke komponenter som skal analyseres. Usikkerheten i analysene av de ulike komponentene er vist, men beskrivelse av usikkerheten rundt prøvetakingen mangler. Programmet beskriver ikke frekvensen for befaring på deponiet, og viser heller ikke hvordan virksomheten beregner årlig sigevannsmengde. Det samme tallet har blitt brukt de siste 5 årene.

Avvik 4: Virksomhetens internkontroll har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5-7

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Prøvetaking

Virksomhetens måleprogram beskriver hvordan det blir laget en ukeblandprøve for analyse av suspendert stoff. Fra utjevningsbassenget pumper en mengdeporsjonaal prøvetaker 175 mL prosessvann til en 10 L bøtte (mandag til søndag). Påfølgende mandag blir en 250 mL prøve tatt ut og sendt til laboratoriet i Arendal for analyse. Måleprogrammet beskriver at ukeblandprøven skal homogeniseres før overføring. Under tilsynet kom det frem at virksomhetens rutine for prøveuttak (F5.14 Prosedyre – Prosessvann og rapportering) ikke beskriver at operatøren skal homogenisere prøven før uttak. Det ble forklart at innholdet i bøtta blir overført til en annen 10 L bøtte før prøveuttaket, men at det ikke gjøres noen annen form for homogenisering. Virksomhetens rutine samsvarer ikke med måleprogrammet. En følge av dette kan være at virksomhetens analyser av suspendert stoff ikke er representative for det faktiske utslippet.

Avviksbehandling

Eksternt selskap gjennomfører tømning og prøvetaking av virksomhetens oljeutskiller.

I januar 2024 ble virksomheten oppmerksom på at de manglet analyseresultater av olje fra oljeutskiller for 2023. Årsaken til dette var at eksternt selskap hadde mistet prøven. Virksomheten har utført tiltak i form av å legge registrering av mottatt prøvesvar inn i vedlikeholdssystemet (View), men har ikke avviksført forholdet, noe som skulle vært gjort. Manglende registrering av avvik ble også påpekt ved Miljødirektoratets kontroll i 2023.

Avvik 5: Virksomheten mangler et kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand, kap. 9.2.1 Generelle krav til håndtering av avfall

Beskrivelse av krav

Bedriften skal ha kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Fiven har et lagerområde med tak og tett dekke der farlig avfall lagres. Beholdere er merket, og det benyttes oppsamlingsarrangement for flytende farlig avfall. Selve området er merket på noen av de tilgjengelige kartene, men det fremgår ikke hvilke typer farlig avfall som er lagret der, slik det er stilt krav til.

Avvik 6: Fiven har gjennomført et mindre graveprosjekt uten å søke Miljødirektoratet om tillatelse

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand, kap. 5 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Beskrivelse av krav

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriften kapittel 2, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven. Tiltak i forurensede sedimenter må ha tillatelse etter forurensningsloven eller forurensningsforskriften kapittel 22.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I oktober 2024 byttet Fiven ut en nedgravd septiktank med en pumpekum utenfor kontrollrom L1. Den nye pumpekummen ble satt ned i den gamle septiktanken, og ny pukk ble tilført for omfylling/stabilisering. Grunnen rundt kummen ble ikke berørt utover graving av en 6 meter lang grøft for påkobling til eksisterende rørsystem. Fiven har forklart at massene som ble gravd ut fra grøften ble fylt tilbake samme sted.

I en e-post datert 24. oktober godkjenner HMS-avdelingen i Fiven en intern gravetillatelse fordi man anser at tiltaket ikke vil medføre skade eller ulempe ved at eksisterende forurensning spres eller gjøres mindre tilgjengelig for oppryddingstiltak.

Iht. kapittel 5 i tillatelsen skal tiltak i forurensede sedimenter ha tillatelse etter forurensningsloven eller forurensningsforskriften kapittel 22. Miljødirektoratet har forståelse for at prosjektet kan ses på som lite inngripende, men anser likevel forholdet som et avvik ettersom det er gjennomført tiltak i forurensede sedimenter uten å søke Miljødirektoratet om tillatelse.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND må betale et gebyr på 207900 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er fattet med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 10. februar 2025 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte 11. mars 2025: Forberedende møte for å planlegge revisjonen.
- Åpningsmøte: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner.
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Edvarda Wevling Matre
- Arnstein Flatlandsmo
- Linda Nordstrøm (saksbehandler)

Kontaktperson hos FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND

- Morten Salvesen

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende FIVEN NORGE AS AVD LILLESAND ble kontrollert under tilsynet:

- Fiven Norge avd. Lillesand

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Måleprogram
- Utslipp til luft
- Behandling av farlig avfall
- Deponi
- Grunnforurensning og sediment

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Fiven Norge AS, avd. Lillesand
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med tilhørende forskrifter

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Deklarasjoner fra avfallsdeklarerer 2025 og 2025
- Analyserapporter grunnvann og sigevann 2024 og 2025
- Diffuse utslipp til luft 2022, rapport Sintef Norlab datert 01.07.2022
- Kart nøytraliseringsanlegg
- F5. 14 Prosedyre – Miljøulykker, utslipp og akutt forurensning
- F5.14 Prosedyre – Kontrollmåling av støv fra avsugsfilter (pDR 1500)
- F5.5 Prosedyre – Avfallshåndtering Lillesand
- P1.0 Prosedyre – Crudehåndtering i OH
- P1.4 Arbeidsbeskrivelse – bruke crudeknuseri
- F5.5 EPL – Miljødatabase – Manuell registrering av avfallsstatistikk
- P4.5 Arbeidsbeskrivelse – Driftsaavvik ved renseanlegg LiL
- P4.5 Arbeidsbeskrivelse – Tømming av SiC – og jernslam fra bassengene
- F5.5 Prosedyre – Utfylling av deklarasjonsskjema LiL
- P1.4 – Arbeidsbeskrivelse – Crudehåndtering
- F5.15 Prosedyre – Prosessvann og rapportering
- Miljøteknisk rapport – Diffuse utslipp til vann ved Fiven Lillesand (Golder, 13.10.2021)
- Avslutnings- og overvåkingsprogram for Skorrobekken deponi (Cowi, mars 2017)
- Teknisk rapport 1031, utslippsmåling 2024, AB lab
- Teknisk rapport 1030, utslippsmåling 2024, AB lab
- Teknisk rapport 1029, utslippsmåling 2024, AB lab
- Kart, utslippspunkter til luft (datert 24.04.2020)

Del 4: Annen informasjon

Dere har anledning til å kommentere på deler av rapporten

I etterkant av tilsynet har Miljødirektoratet gjort enkelte justeringer og endringer fra det som ble presentert på det avsluttende møte under revisjonen. Vi gir dere derfor anledning til å kommentere på faktiske feil i avvik 1 og avvik 6. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Henning Gøhtesen
seksjonsleder

Edvarda Wevling Matre
tilsynsleder

Vedlegg 1

Fra virksomheten deltok følgende

Stillingstittel	Formøte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Daglig leder/Verksdirektør		X		X
QHMS-leder	X	X	X	X
Produksjon/Investeringsleder	X	X	X	X
Miljøingeniør HMS avd	X	X	X	X
Vedlikeholdsleder		X		
Prosessingeniør		X	X	X
Prosessoperatør		X	X	
Teamleder Mek		X	X	X
Avdelingssjef Lillesand		X	X	X
Teamleder Ovnshus		X	X	X
Prosessoperatør		X	X	
QHMS ingeniør	X	X	X	X
Prosjektleder			X	
HMS ingeniør			X	

Kopi til

- Statsforvalteren i Agder
- Lillesand kommune